

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΜΙΑΤΟΣ ΣΥΡΜΟΣ

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. Οργανικός Νόμος
- β. Ηνωμένη Αντιπολίτευσις
- γ. Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις ιστορικές πληροφορίες που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πληροφορία και δίπλα του τη λέξη Σωστό, αν η πληροφορία είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πληροφορία είναι λανθασμένη:

- α. Στους κατοίκους της Ανατολικής Θράκης δόθηκε προθεσμία ενός μήνα για να εκκενώσουν την περιοχή.
- β. Με την άφιξη των προσφύγων, το έργο της προσωρινής στέγασης ανέλαβε το Υπουργείο Περιθάλψεως, που ενισχύθηκε με έκτακτο προσωπικό.
- γ. Η ελληνική κυβέρνηση διέθεσε στην ΕΑΠ, μεταξύ άλλων, το τεχνικό και διοικητικό προσωπικό του Υπουργείου Γεωργίας και του Υπουργείου Προνοίας και Αντιλήψεως.
- δ. Σε αντίθεση με την αγροτική αποκατάσταση των προσφύγων, η αστική περιλάμβανε στέγαση και πρόνοια για εύρεση εργασίας
- ε. Για να βοηθήσει το έργο της ελληνικής αντιπροσωπείας, στη Μικτή Επιτροπή συστάθηκε το 1924 η Γενική Διεύθυνση Ανταλλαγής Πληθυσμών που υπαγόταν στο Υπουργείο Προνοίας και Αντιλήψεως.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Για ποιους λόγους το ελληνικό κράτος έδωσε βάρος στην αγροτική αποκατάσταση των προσφύγων, μολονότι οι περισσότεροι πρόσφυγες ασκούσαν στην πατρίδα τους «αστικά» επαγγέλματα [μον. 7] και γιατί δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη [μον. 6];

Μονάδες 13

ΘΕΜΑ Β2

Ποια υπήρξε η αντίδραση του πρίγκιπα και των Μεγάλων Δυνάμεων μετά την έκρηξη του κινήματος του Θερίσου;

Μονάδες 12

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις απαραίτητες πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε:

α. Ποιες αδυναμίες του πρώτου Κρητικού Συντάγματος οδήγησαν στην πολιτική κρίση το 1901; (μονάδες 15)

β. Πώς πίστευε ο Βενιζέλος ότι θα επιτυγχανόταν αποτελεσματικότερα και ταχύτερα η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα; (μονάδες 10)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Το Σύνταγμα της Κρητικής Πολιτείας, εγκεκριμένο, όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, από την Κρητική Συνέλευση το Μάρτιο του 1899, διακρινόταν για το συντηρητισμό του. Μολονότι η αναγνώριση της λαϊκής κυριαρχίας αποτελούσε την ουσιαστική βάση του, η οργάνωση και ο καταμερισμός της πολιτικής εξουσίας ήταν ιδιαίτερα συγκεντρωτική. Ο ύπατος αρμοστής απέβαινε ο κύριος φορέας της εκτελεστικής και κυριότερο μέλος της νομοθετικής εξουσίας, ενώ, παράλληλα, ο δυσανάλογος περιορισμός των αρμοδιοτήτων της βουλής δεν επέτρεπε το χαρακτηρισμό του πολιτεύματος ως κοινοβουλευτικού. Αν όμως οι Κρήτες συγκατένευσαν ομόθυμα, κάτω από τις ιδιαίτερες συνθήκες της κρίσιμης μεταπολιτευτικής περιόδου, στο συγκεντρωτικό χαρακτήρα του νέου πολιτεύματος, ο ύπατος αρμοστής θα όφειλε από την πλευρά του, εκφράζοντας τις βαθύτερες τάσεις της ιθύνουσας κοινής γνώμης του τόπου, να έχει εμπνευστεί στην εφαρμογή του από πνεύμα φιλελεύθερο και διάθεση μετριοπαθή. Η ιδιαίτερη όμως κλίση του προς τις μεθόδους της συγκεντρωτικής διακυβερνήσεως και η απέχθεια προς την πρακτική του κοινοβουλευτισμού ήταν φυσικό να τον τρέψουν τελικά προς την αντίθετη κατεύθυνση. Η ουσιαστική κατάργηση του πολιτικού διαλόγου, η εκτροπή της διοικήσεως σε πράξεις αυθαίρετες και ο ουσιαστικός αποκλεισμός των Κρητών από τη διαδικασία για τη λήψη των κρίσιμων αποφάσεων, αποτέλεσαν τις ακραίες αδυναμίες της αρμοστειακής διακυβερνήσεως στο πολιτικό και στο διοικητικό επίπεδο.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΔ', Εκδοτική Αθηνών.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Κάτω από την επίδραση των γενικών αυτών καθοριστικών κριτηρίων, ο σύμβουλος της Δικαιοσύνης εισηγήθηκε εμπιστευτικά στον ύπατο αρμοστή, το καλοκαίρι ήδη του 1900, τη διπλωματική μεθόδευση της σταδιακής εξελίξεως προς την ενωτική λύση: η άμεση επίτευξη της ενώσεως ήταν αδύνατη. Η παράταση όμως του καθεστώτος της αρμοστειακής ανέστελλε την εφαρμογή των μέτρων που θα επέτρεπαν τη βαθμιαία απαλλαγή της Μεγαλονήσου από τα δεσμά της διεθνούς εξαρτήσεως. Έτσι επέβαλλε την άμεση υποταγή της στην απόφαση των Μεγάλων Δυνάμεων και την καθιστούσε έρμαιο των αντικρουόμενων ευρωπαϊκών συμφερόντων. Αντίθετα, η ολοκλήρωση της αυτονομίας, σύμφωνη προς τις υποσχέσεις των Δυνάμεων και τις προβλέψεις του Συντάγματος, θα συντελούσε στην προαγωγή των εθνικών

συμφερόντων στο εξωτερικό και την κατοχύρωση της αυτοδιοικήσεως στο εσωτερικό, ιδίως μετά τη διοργάνωση της πολιτοφυλακής από Έλληνες αξιωματικούς και την παράλληλη αποχώρηση των διεθνών στρατευμάτων. Τελικά, ο παραμερισμός βασικών ανασταλτικών παραγόντων, όπως η παρουσία των ξένων αghμάτων και η διοίκηση της Μεγαλονήσου από τον εντολοδόχο των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων, θα άνοιγε την προοπτική μιας εξελίξεως ανάλογης προς το καθεστώς της Ανατολικής Ρωμυλίας.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τόμος ΙΔ', Εκδοτική Αθηνών.

ΘΕΜΑ Δ1

Συνδυάζοντας τις ιστορικές σας γνώσεις με τις πληροφορίες από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε :

- α. στην εξωτερική πολιτική που ακολούθησε ο Ελευθέριος Βενιζέλος απέναντι στην Τουρκία ως πρωθυπουργός της Ελλάδας κατά την τετραετία 1928-32(μονάδες 15) και
- β. στις προσδοκίες του Βενιζέλου και στις αντιδράσεις των προσφύγων απέναντι σε αυτήν την πολιτική (μονάδες 10).

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Ο Βενιζέλος κατά την συνεδρίασιν ταύτην (της Βουλής της 25ης Ιουνίου 1930) υπεστήριξεν ότι οσονδήποτε και αν ήτο επαχθής διά την Ελλάδα η σύμβασις της 10ης Ιουνίου, τίποτε το καλύτερο δεν ημπορούσε να πραγματοποιηθή. Η Τουρκία εζήτηει, ευθύς εξ αρχής, τον πλήρη συμψηφισμόν. Η Ελλάς αντεπρότεινεν όπως τα ουδέτερα μέλη της Μικτής Επιτροπής Ανταλλαγής αναλάβουν την εφαρμογήν συνοπτικού και συνολικού συστήματος εκτιμήσεως. Η τουρκική κυβέρνησις απεδέχθη, τελικώς, την ελληνικήν πρότασιν, τα ουδέτερα δε μέλη υπέδειξαν τον γενικό συμψηφισμόν. Να ηρνείτο η Ελλάς την υπόδειξιν ταύτην; Η τουρκική κυβέρνησις δεν είχε κανένα λόγο να βιάζεται. Αντιθέτως, η εκκρεμότης της έδιδε την ευκαιρίαν να δυσχεραίνη ακόμη περισσότερο την θέσιν των 110.000 Ελλήνων της Κωνσταντινουπόλεως, οι οποίοι θα εξηναγκάζοντο να καταφύγουν εις την Ελλάδα. Θα ημπορούσαμεν να υποστώμεν το νέον αυτό προσφυγικόν κύμα; Και ήτο συμφέρον να κενωθή η Κωνσταντινούπολις από τους Έλληνας, έναντι της αβεβαίας προοπτικής που παρείχε η παράτασις της εκκρεμότητος επί του ζητήματος των εκτιμήσεων;

Γρ. Δαφνής, Η Ελλάς μεταξύ δύο πολέμων (1923 -1940), τόμ. Β', Αθήνα 1997:εκδ. Κάκτος, σσ. 66-68.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Στις 30 Οκτωβρίου του 1930, η ελληνική πλευρά ταξίδεψε εκ νέου στην Άγκυρα, προκειμένου να υπογραφεί η σημαντικότερη συμφωνία, ανάμεσα στις δύο πλευρές. Αυτή ήταν η Συνθήκη Φιλίας, Ουδετερότητας, Διαλλαγής και Διαιτησίας, η οποία υπεγράφη τέσσερεις μήνες μετά την υπογραφή του Οικονομικού Συμφώνου. Ο κυριότερος όρος και πρώτο άρθρο, ήταν, πως καμία χώρα δε θα συμμετείχε σε συνασπισμό πολιτικής και οικονομικής φύσεως, που θα στρεφόταν ενάντια στο άλλο συμβαλλόμενο μέρος και στο δεύτερο άρθρο συμφωνούνταν, πως αν ένα από τα δύο μέρη δεχόταν επίθεση από τρίτο κράτος, το άλλο μέρος θα παρέμενε ουδέτερο. Επιπλέον υπεγράφησαν συμφωνίες «περί εγκαταστάσεως, εμπορίου και ναυτιλίας». Το Σύμφωνο Εγκαταστάσεως δεν έδινε τη δυνατότητα επιστροφής των

προσφύγων στις εστίες τους, όπως είχαν πιστέψει αρκετοί, αλλά επιτρεπόταν η μετάβαση, εκατέρωθεν, των υπηκόων των δύο κρατών, χωρίς ιδιαίτερους ελέγχους, ενώ θα απαγορευόταν να μεταβεί οποιοσδήποτε αν το κράτος τον έκρινε επικίνδυνο για την εσωτερική ή εξωτερική ασφάλεια. Η Σύμβαση Εμπορίου δε διευθέτησε κάτι σημαντικό, καθώς το εμπόριο διευθετούνταν με ειδικές συμφωνίες (1903, 1923), ενώ τον τελευταίο καιρό καθοριζόταν με τρίμηνες, συνήθως, συμφωνίες. Το Πρωτόκολλο για τους Ναυτικούς Εξοπλισμούς, ήταν ιδιαίτερος σημαντικό, ειδικά για την αδύναμη ελληνική οικονομία. Σε μία περίοδο οικονομικής ύφεσης, οι δύο χώρες, από το 1929, ανταγωνίζονταν στους ναυτικούς εξοπλισμούς, και συμφωνήθηκε, πως κάθε μέρος όφειλε να ενημερώνει έξι μήνες πριν, για ενδεχόμενη αγορά πολεμικών πλοίων «δια φιλικής ανταλλαγής απόψεων». Η μείωση των ναυτικών εξοπλισμών ενίσχυσε τη δυνατότητα της ελληνικής κυβέρνησης να εξοικονομήσει χρήματα και να προβεί στην ενίσχυση του στρατού ξηράς, που ήταν επιφορτισμένος με τη φύλαξη της βορειοελλαδικής μεθορίου. Στις 5 Μαρτίου 1933 διεξήχθησαν εκλογές και το κόμμα του Ελευθερίου Βενιζέλου ηττήθηκε, ενώ τη διακυβέρνηση της χώρας ανέλαβε η Ηνωμένη Αντιπολίτευση υπό τον Παναγή Τσαλδάρη[...]. Η νέα κυβέρνηση, όχι μόνο διατήρησε τις καλές σχέσεις με τη γείτονα χώρα αλλά ενίσχυσε ακόμα περισσότερο τόσο τις σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών όσο και τις σχέσεις της Ελλάδας με τα υπόλοιπα βαλκανικά κράτη.

<https://www.offlinepost.gr>, Του Πελοπίδα-Παναγιώτη Κουλούρη.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Η αναγγελία της υπογραφής της ελληνοτουρκικής συμφωνίας της 10ης Ιουνίου έθετε τέλος στις όποιες ελπίδες είχαν οι πρόσφυγες, που αντιλαμβάνονται πλέον ότι στις «χαμένες πατρίδες», πρέπει να προσθέσουν και τις «χαμένες περιουσίες». Προσφυγικές οργανώσεις από όλη την Ελλάδα θα εκφράσουν την αντίθεσή τους στη ψήφιση του Οικονομικού Συμφώνου και με ανακοινώσεις τους κατήγγειλαν τη Συμφωνία ως «εγκληματική», «απάνθρωπη» και «αντεθνική», που καταπατά τα περιουσιακά δίκαια των Ελλήνων ανταλλαξιμίων. Καλούσε τους πρόσφυγες να βρίσκονται σε εγρήγορση, απαιτώντας «συγχρονισμόν ενεργειών, δράσεως και αμύνης, απόλυτον πειθαρχίαν και αυστηράν εχεμύθειαν»,

Ξενίδης Κυριάκος, «Το Οικονομικό Σύμφωνο της Άγκυρας (1930) και η υποδοχή του στην Ελλάδα».

ΚΕΙΜΕΝΟ Δ

Η ελληνοτουρκική προσέγγιση αποδείχτηκε με την πάροδο του χρόνου πράξη απόλυτα σύμφωνη προς τις υπαγορεύσεις του πολιτικού ρεαλισμού. Η ελληνοτουρκική προσέγγιση επιβαλλόταν με την πάροδο του χρόνου στο διεθνή διπλωματικό στίβο σαν πράξη δηλωτική της ελεύθερης και ανεξάρτητης βούλησης των δυο γειτόνων λαών να ξεπεράσουν τις αντιθέσεις του παρελθόντος και να βαδίσουν από κοινού στο δρόμο της φιλίας και της συνεργασίας.

ΙΕΕ, τόμος ΙΕ, σελ. 354-5

Ευχόμαστε επιτυχία!!!